

18.1.2016

Valtioneuvostolle

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

04-02-2016

Sm 068.70/2015

Viite: Valtioneuvoston lausuntopyyntökysely 19.11.2015, joka perustuu hallituksen 7.11.2015 tekemään linjaukseen
<https://www.webropolsurveys.com/S/23CD4E7D9E3E90FB.par>

RAUTALAMMIN KUNNAN LAUSUNTO ITSEHALLINTOALUEJAON PERUSTEIKSI JA SOTE-UUDISTUKSEN ASKELMERKEIKSI

Vastaajatahon virallinen nimi	Rautalammin kunta, kunnanvaltuusto
Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	vs. hallintojohtaja Ossi Maukonen
Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Rautalammin kunta, ossi.maukonen@rautalampi.fi
Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Kunnanhallituksen esitys 18.1.2016 valtuustolle Kunnanvaltuusto 2.2.2016

Rautalammin kunnan vastaukset esitettyihin kysymyksiin:

1. Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Onko nykyinen maakuntajako oikea peruste itsehallintoalueiden muodostamiselle?

Rautalammin kunta katsoo, että nykyinen maakuntajako on oikea peruste itsehallinto-alueiden muodostamiselle.

2. Vastauksen perustelut.

Vaikka Rautalammin kunta pitää maakuntajakoa perusteltuna itsehallinnolliselle alueelle, ei kuntia ja kaupunkeja voida kuitenkaan pakottaa kuulumaan valtion määräämään maakuntaan ts. itsehallintoalueeseen. Toimintaympäristön muuttuessa kunnalle voi tulla tarve muuttaa maakuntaa ja itsehallintoaluetta ja tämä voi johtua muusta syystä kuin yksittäisen kunnan tai kaupungin omasta toiminnasta tai asukkaiden ja kuntalaisten sekä yritysten suuntautumisesta määrättyyn itsehallintoalueeseen tai maakuntaan. Perustuslain mukaan kansalaisilla on vapaa liikkumisoikeus. Lisäksi suomalaisilla on esim. 1.1.2014 alkaen ollut vapaus hakea terveydenhuollon ja sairaanhoidon palvelut Euroopassa eri EU-maista.

3. Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Minkä nykyisen maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kuntanne katsoo perustelluksi kuulua? (liite: Manner-Suomen maakunnat).

Rautalammin kunnanvaltuusto katsoo, että kunnan ja kuntalaisten näkökulmasta Pohjois-Savo on oikea ja perusteltu maakunta- ja itsehallintoalueeksi. Mutta yhteiskunnan ja toimintaympäristön ja kunnan sisäisten muutosten johdosta tulevaisuudessa voi tulla kysymykseen Etelä-Savon maakunta tai Keski-Suomen maakunta. Pohjois-Savossa Rautalampi on rajakunta, joka rajoittuu maantieteellisesti suoraan Etelä-Savon ja Keski-Suomen maakuntiin.

4. Vastauksen perustelut.

Rautalammi on historiallisesti vanhaa hämäläisten metsästys- ja kalastusalue. Rautalammin emäpitäjään on kuulunut valtaosa keskisuomalaisista kunnista Jyväskylästä pohjoiseen aina Pihtiputaalle saakka. Valtatie 9 kulkee Rautalammin kunnan eteläosan poikki ja kantatie 69 halkaisee kunnan maa-alueet. Liikenneyhteydet ovat hyvät Etelä-Savon ja Keski-Suomen maakuntiin. Maakunta- ja itsehallintoalueen lopullisessa valinnassa ratkaisee se, miten kuntalaisille perustuslain turvaamat lähipalvelut taataan ja järjestetään uusien maakunta- ja itsehallintoalueiden sisällä.

5. Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettyjen kolmen itsehallintoalueen täytyy järjestää palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on jatkossa maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sotepalvelut järjestetään. Miten arvioitte tehtyä ratkaisua?

Rautalammin kunta katsoo, että maakunta- ja itsehallintoalueiden ja sote-alueiden määrä tulee olla sama.

6. Minkä kriteerien perusteella tulisi päättää siitä, mitkä kolme itsehallintoaluetta järjestävät sosiaali- ja terveystyöpalvelut muiden itsehallintoalueiden kanssa? Voit valita yhden tai useampia. Rautalammin kunta pitää keskeisimpinä kriteereinä itsehallintoalueiden rakenteelle kolmea tekijää, joiden perusteella kolmen itsehallintoalueiden terveys- ja sosiaalipalvelut tulisi järjestää:

- a) Mahdollisuudet varmistaa kattava sosiaali- ja terveystyöpalveluiden saatavuus
- b) Mahdollisuudet suunnitella ja toteuttaa toimiva palveluverkko
- c) Maakuntien välinen luontainen yhteistyö ja työssäkäynti- tai asiointisuunnat

7. Kaikki itsehallintoalueet tulevat tarvitsemaan yhteistyökumppaneita palveluiden järjestämisessä. Mikä tai mitkä ovat alueellenne luontaiset yhteistyösuunnat?

Rautalammin kunnan ja kuntalaisten sekä yritysten luontaiset yhteistyösuunnat ovat Pohjois-Savon, Etelä-Savon ja Keski-Suomen suuntiin (Kuopioon on 70 kilometriä, Pieksämäelle 50 kilometriä, Äänekoskelle 70 kilometriä ja Jyväskylään 92 kilometriä sekä Tikkakosken, Jyväskylä lentoasemalle 85 kilometriä ja Rissalan lentoasemalle Siilinjärvelle 85 kilometriä).

8. Jos se itsehallintoalue, johon katsotte kuntanne kuuluvan, osoittautuu myöhemmin tehtävän päätöksen johdosta sellaiseksi itsehallintoalueeksi, joka ei vastaa itsenäisesti sote-palvelujen järjestämisestä, onko sillä vaikutusta kunnan kantaan siitä, mihin itsehallintoalueeseen kunnan tulisi kuulua?

Rautalammin kunta katsoo, että mikäli muodostettava Pohjois-Savon (maakunta) itsehallintoalue ei vastaa itsenäisesti sote-palveluiden järjestämisestä, niin kunta pidättää itsellensä oikeuden kuulua vapaasti itsehallintonsa puitteissa joko Etelä-Savon tai Keski-Suomen maakuntaan.

9. Vastauksen perustelut.

Rautalammin kunnan näkökulmasta Pohjois-Savo itsenäisenä maakuntakokonaisuutena on selkeä ja perusteltu alue maakunnaksi (itsehallintoalueeksi).

10. Hallituksen linjauksen mukaan itsehallintoalueille osoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi 1.1.2019 lähtien seuraavat tehtävät: pelastustoimen tehtävät, maakuntien liittojen tehtävät ja ELY-keskusten alueellisen kehittämisen tehtävät sekä lisäksi mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto. Mitä muita tehtäviä olisi mielestänne tarkoituksenmukaista siirtää itsehallintoalueille?

Maakunta- ja itsehallintouudistuksessa tulisi huomioida ja antaa merkitystä ihmisten, heimojen, maakuntien ja alueiden erityispiirteille ja tapahtumille sekä sille historialle, mistä ja millaisista olosuhteista maakunnat ovat syntyneet. Maakunta- ja itsehallintoalueille voitaisiin antaa myös ammatillinen koulutus.

Lukiokoulutusta ei pidä siirtää maakunnalle ja itsehallintoalueille. Lisäksi Rautalammin kunta katsoo, että kuntien ja kaupunkien sosiaalitoimea ei pitäisi lainkaan siirtää maakunta- ja itsehallintoalueille. Mikäli tällainen ratkaisu toteutetaan poliittisesti, niin ratkaisu pitäisi toteuttaa siten, että ensin yhdistetään yliopistollinen sairaalakokonaisuus erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhoidon kanssa ja vasta 2-4 vuoden viiveellä toteutetaan kuntien ja kaupunkien sosiaalitoimen yhdistäminen maakunta- ja itsehallintoalueeseen, jos se vielä on ylipäättään tarpeen toteuttaa.

11. Millä keinoin tulisi varmistaa itsehallintoalueiden ja kuntien yhteys hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä?

Sote-, maakunta- ja itsehallintouudistuksen lähtökohta lienee ollut se, että kunnat ja kaupungit vastaavat uudistuksen jälkeen ennalta ehkäisevästä kansalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Voimassa olevan kuntalakiuudistuksen lähtökohtana olivat valtio ja vahvat konserniajattelulle perustuvat suuret kunnat, jotka tarvitsevat vahvan emokonserni- ja riskienhallinnan ohjauksen. Hallituksen esittämä hallintorakenne on kolmiportainen, jossa ovat kunnat, maakunnat ja valtio. Maakunta- ja itsehallintoalueiden terveydenhuollon ja sosiaalitoimen yhteys kuntien järjestämän tai tuottamaan kuntalaisten ennaltaehkäisevään hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen on esitettyssä uudistuksessa vaikea varmistaa ja ennakoita, koska kuntien henkilöstö- ja talousresurssit sote-järjestelmässä siirtyvät maakunta- ja itsehallintoalueille. Yli 12.000 suomalaista selvityshenkilö Lauri Tarastin esityksen mukaan vaihtaa työnantajaa. Miten tässä tilanteessa palvelujen käyttäjät eli kuntalaiset voivat itse edistää omaa terveyttään ja hyvinvointiaan aikaisempaa enemmän, jos kunnilla ja kaupungeilla ei ole toiminnallisia ja taloudellisia resursseja tai jos toiminnalliset ja taloudelliset resurssit ovat toisen organisaation kuin kunnan päätöksenteosta riippuvaisia, on vielä epäselvää. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen jättäminen toisaalta kansalaisjärjestöjen ja yritysten varaan ei ole perustuslain tarkoittamaa kansalaisten oikeutta ja turvaa hyviin terveyden, sosiaalitoimen ja koulutuksen palveluihin.

12. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen aluelinjauksesta.

Maakunta- ja itsehallintoaluelinjaukset tulisi olla yhteneväiset sote-linjausten kanssa ja kokonaisuus tulisi Suomessa rakentaa maakuntapohjalle.

13. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen rahoituslinjauksesta.

Jokaisessa kunnassa maakunta- ja itsehallintoalueen sisällä pitäisi sijaita hyvinvointi- ja terveyskeskus, jossa säilytetään kuntalaisten lähipalvelut.

RAUTALAMMIN KUNTA KUNNANHALLITUS

Risto Niemela
kunnanjohtaja

Ossi Maukonen
vs. hallintojohtaja

